

SAMEN OP KOERS NAAR 2019!

VLAAMS WATERERFGOED-
MANIFEST 2014-2019

PRIORITEITEN VOOR
SCHEEPVAART-,
HAVEN- EN ANDER
WATERERFGOEDBELEID

WATERERFGOED
VLAANDEREN

een zee van tradities

INHOUD

Waarom watererfgoed belangrijk is 3

De meerwaarde van goed watererfgoedbeheer 5

Gemengde gevoelens over de voorbije bestuursperiode 6

Wat wij de laatste 5 jaar voor jou deden 9

Het Vlaams Regeerakkoord en de Beleidsnota's 2014-2019: wow! 11

Onze concrete voorstellen voor 2014-2019 14

WAAROM WATERERFGOED BELANGRIJK IS

In dit manifest stelt Watererfgoed Vlaanderen zijn **prioriteiten** voor met betrekking tot het komende Vlaamse beleid rond scheepvaart-, haven- en ander watererfgoed.

Ons watererfgoed is belangrijk omdat Vlaanderen **al eeuwen een waterland** is en omdat de bloei van Vlaanderen ook nu en in de toekomst aan het water te danken zal zijn.

De Vlaamse **havens** behoren bij de grootste van Europa. Antwerpen is de tweede haven van het continent. In de grootste Vlaamse havens alleen (Antwerpen, Zeebrugge, Gent, Oostende en Brussel) vinden ongeveer 250.000 mensen een job. De Belgische **koopvaardij** zit bij de 30 grootste ter wereld en onze **binnenvaartvloot** is de derde van West-Europa. Daarnaast zijn nog 80 **vissersschepen** actief. En onderschatten we zeker niet de economische betekenis van **watersport**, het passagiersvervoer en toeristische rondvaarten.

Al dat waterleven kan bogen op een eeuwenlange traditie. Vlaanderen is letterlijk uit het water opgerezen en vrijwel al onze steden hebben hun ontstaan en groei te danken aan waterverkeer. Havengebieden en waterwegen zullen ook in de komende decennia **nieuwe bedrijvigheden, investeringen en tewerkstelling** aantrekken. Tegelijk zal de herontwikkeling van oude haven- en waterweggebieden de motor van de **verjonging van steden en gemeenten** blijven.

Kortom, **watererfgoed bepaalt de geschiedenis, het heden en de toekomst van Vlaanderen**. Dit identiteitsbepalende watererfgoed verdient dan ook prioritaire belangstelling en actie van beleidsmakers.

Eric Van Hooydonk

Voorzitter van Watererfgoed Vlaanderen

DE MEERWAARDE VAN GOED WATERERFGOEDBEHEER

Watererfgoed omvat alle onroerend, roerend, varend en immaterieel erfgoed dat te maken heeft met zee, bevaarbare en onbevaarbare waterlopen, havens en/of schepen.

Watererfgoed beheren en exploiteren biedt **enorme potenties** voor andere activiteiten en doelstellingen. Het levert o.m. de volgende **meerwaarden** op:

- **Economie en tewerkstelling** – Watererfgoed beheren, onderhouden en exploiteren zorgt op zichzelf beschouwd voor aanzienlijke investeringen en directe tewerkstelling. Dat geldt voor een historisch rondvaartschip even goed als voor een loft in een oud havenmagazijn.
- **Toerisme** – Historisch water en historische schepen lokken binnen- en buitenlandse toeristen, tewerkstelling en bestedingen aan.
- **Musea en attracties** – Aantrekkelijke musea en andere attracties rond waterthema's zijn publiekstrekkers voor jong en oud en genereren eveneens economische meerwaarde zoniet exploitatiewinst.
- **Stadsontwikkeling** – Investeren in wonen, werken en recreëren aan historisch water verhoogt de leefkwaliteit en levert directe economische return op.
- **Media, kunst en onderzoek** – Watererfgoed is een onuitputtelijk thema voor media, kunstenaars en wetenschappelijke onderzoekers.
- **Draagvlak voor scheepvaart en havens vandaag** – Het uitspelen van het watererfgoed versterkt het positieve publieke bewustzijn rond het belang van scheepvaart en havens vandaag en is dus van groot belang voor publieke en private ondernemers.

In het **buitenland** zit watererfgoed sterk in de lift, met een opeenvolging van verbluffende maritiem-museale topprojecten die nieuwe activiteiten genereren en steden een nieuw elan geven.

GEMENGDE GEVOELENS OVER DE VOORBIJE BESTUURSPERIODE

Watererfgoed Vlaanderen kijkt met gemengde gevoelens terug op de voorbije Vlaamse bestuursperiode, die liep van 2009 tot 2014. Belangrijke positieve realisaties staan in de schaduw van missers.

Negatief evalueren wij:

- **De verdwijning van de laatste Congoboot** – Door een collectief in gebreke blijven van de betrokken overheden, het bedrijfsleven en zelfs een deel van de erfgoedsector kon het belangrijkste historische zeeschip van het land niet naar België worden gerepatriëerd.
- **Teloorgaan van andere historische vaartuigen** – Onder de andere historische vaartuigen die recent teloorgingen zijn o.m. de Paster Pype, de Zeearend, de Emmerbaggermolen B4 en de Vlotkraan 18 te vermelden.
- **Miskening van behouds-, restauratie- en replicaprojecten** – Verschillende individuele watererfgoedprojecten met internationaal potentieel zijn miskend of kregen te weinig steun: de berging van het wrak van de Belgica, de bouw van de replica van de Belgica, de restauratie van de Brelboot Askoy II,...
- **De zeer lage prioriteit van het Varend erfgoedbeleid** – Het Varend erfgoeddecreet werd op minimale wijze verbeterd en zulks ter elfder ure, net voor de verkiezingen, terwijl sinds vijf jaar een kant-en-klaar, meer ambitieus nieuw Watererfgoeddecreet klaar lag.
- **De niet-ondersteuning van het middenveld** – Ondanks herhaalde vraag bleek de Vlaamse Regering niet bereid om te zorgen voor een (zelfs maar minimale) structurele ondersteuning van de watererfgoedsector. Daarmee werd een huizenhoge discriminatie helaas bestendig.

Daartegenover staat ook goed nieuws:

- **De implementatie van het UNESCO-Wrakkenverdrag** – Vlaanderen heeft zich aangesloten bij het internationaal verdrag over wrakkenbescherming in zee van de UNESCO.
- **De (beperkte) verbetering van het Varenderfgoeddecreet** – Positief is dat het Varenderfgoeddecreet dan toch enigszins werd verbeterd. Dankzij de steun van de enthousiaste parlementsleden Bart Martens, Johan Sauwens en Wilfried Vandaele zijn onze voorstellen voor de uitbreiding van het toepassingsgebied van het decreet en de vrijstelling van scheepvaart- en havenrechten in het decreet ingepast. Maar voor museumschepen en vaartuigen in het buitenland is er nog geen oplossing.
- **Versnelling van het beschermingstempo inzake varend erfgoed** – Ongetwijfeld mede ingevolge onze constructieve kritiek is het tempo waarmee varend erfgoed voorlopig of definitief werd beschermd de jongste maanden sterk opgedreven.
- **De opening van het Red Star Line-museum** – Het Red Star Line-museum in Antwerpen over de gelijknamige migratierederij is prachtig en terecht een toeristische voltreffer.
- **Het Kogge-onderzoeksproject** – Het grootschalige wetenschappelijke onderzoeksproject rond de Doelse Koggen is afgerond en gooit internationaal hoge ogen.

- **De restauratie van de Antwerpse havenkranen** – Een hartverwarmende aanblik geven de gerestaureerde Antwerpse havenkranen, een belangrijk en zichtbaar project dat goed wordt volgehouden.
- **De Vlaamse Inventaris van het Varend Erfgoed** – Weliswaar met grote vertraging is de zeer belangrijke Vlaamse Inventaris van het Varend Erfgoed online gepubliceerd.
- **Project Vlaamse Watererfgoedgids** – Dankzij de steun van Minister Geert Bourgeois en Toerisme Vlaanderen konden wij werken aan de eerste toeristische gids voor het Vlaamse watererfgoed, die een mooie promotie voor onze leden zal zijn en in de loop van 2015 wordt voorgesteld.
- **Rijping van de geesten** – Stilaan groeide het besef dat Vlaanderen met zijn watererfgoed een onontgonnen rijkdom bezit...

WAT WIJ DE LAATSTE 5 JAAR VOOR JOU DEDEN

Vaak stellen onze leden ons de onvermijdelijke (en overigens perfect begrijpelijke) vraag: *wat hebben we aan Watererfgoed Vlaanderen?* Welnu, héél veel. Dit is maar een kleine greep uit wat onze vrijwilligersclub de voorbije vijf jaren voor haar leden deed:

- **Reddingsactie voor de Doelse Koggen** – Op een ogenblik dat de wrakken van de Doelse Koggen bijna tien jaar lagen weg te rotten, durfden wij als enigen te eisen deze acuut bedreigde topstukken te bewaren, met een studienamiddag en een mediacampagne, die tot in het Vlaams Parlement reikte. Nu zijn de Koggen erkend als internationaal topstuk en binnenkort worden ze blikvangers in een nieuw maritiem museum.
- **Reddingsactie voor de Charlesville** – Als enige organisatie trachtten wij voor de laatste Congoboot een behoudsproject rond te krijgen, in contact met tien potentiële investeerders. Tegenstand in Vlaanderen en in Duitsland deed het project mislukken. Maar watererfgoed haalde nog nooit zoveel media-aandacht en het schip is dankzij ons niet verschroot, maar ligt in zee, te wachten op bescherming of een nieuw project.
- **Museumstudie en politieke doorbraak rond 2 nieuwe maritieme musea** – Het is Watererfgoed Vlaanderen dat zorgde voor de politieke doorbraak rond de oprichting van twee gloednieuwe maritieme musea in Antwerpen en Oostende. Wij konden dit politieke taboe doorbreken dankzij een kosteloos uitgevoerde internationale maritieme museumstudie, een geslaagde Eerste Grote Maritieme Museumavond in Antwerpen in 2013 en navolgende argumentaties in direct contact met de beleidsmakers. Deze musea worden steunpunten voor al onze leden.
- **Lobby-actie voor betere regelgeving** – Het is aan druk en niet aflatend gelobby achter de schermen van Watererfgoed Vlaanderen te danken dat het Vlaams Varendgoeddecreet is verbeterd, dat meer vaartuigen voor bescherming en financiering in aanmerking komen, en dat al onze historische schepen volledig zullen worden vrijgesteld van scheepvaart- en havenrechten.

- **Snellere bescherming van het varend erfgoed** – Het is aan de voortdurende (maar constructieve) kritiek van Watererfgoed Vlaanderen te danken dat de jongste tijd schot is gekomen in de bescherming van varend erfgoed. Vele van onze leden plukken hier de vruchten van.
- **Lillo Waterdorp** – Wij hebben Vlaanderens sympathiekste en meest relaxe watererfgoedfeest op de jaarlijkse evenementenkalender geplaatst. Al onze leden kunnen zich daar kosteloos presenteren aan een breed en enthousiast publiek.
- **De e-nieuwsbrief *Getijden*** – Onze kosteloze nieuwsbrief is het beste promotiekanaal voor onze leden en wordt effectief gelezen door bijna 10.000 lezers in binnen- en buitenland. Ook de beleidsmakers en de administraties houden deze gezaghebbende en beleidsgeoriënteerde publicatie in de gaten. *Getijden* oefent voor onze leden druk uit.
- **Spraakmakende evenementen** – Watererfgoed Vlaanderen organiseert elk jaar verschillende congressen en bijeenkomsten, waar onze leden kunnen netwerken.

HET VLAAMS REGEERAKKOORD EN DE BELEIDSNOTA'S 2014-2019: WOW!

Onder het motto *Vooruitgaan Vertrouwen Verbinden* vermeldt het **Regeerakkoord** voor de periode 2014-2019 de volgende engagementen van de nieuwe Vlaamse Regering:

We onderzoeken samen met betrokken lokale besturen en andere partners de mogelijkheden om het maritieme en nautisch verleden van Vlaanderen toeristisch te ontsluiten en als troef uit te spelen, onder meer in Antwerpen en aan de Kust.

We nemen maatregelen om het Vlaamse varend erfgoed nog beter te bewaren en te ontsluiten. We brengen de nieuwe instrumenten die het aangepaste decreet Varend Erfgoed daartoe biedt, zo snel mogelijk in uitvoering.

We investeren in het draagvlak voor onroerend erfgoed bij de bevolking en bij alle belanghebbenden. De jaarlijkse Open Monumentendag blijft daarbij een belangrijk instrument. We beogen een maximale betrokkenheid van al het erfgoed in Vlaanderen, ook roerend, varend en immaterieel erfgoed, bij Open Monumentendag.

De **Beleidsnota Toerisme 2014-2019** van Vlaams Minister van Toerisme Ben Weyts vermeldt dit:

Opportunities onderzoeken voor toerisme op en aan het water

Het verleden, het heden en de toekomst van Vlaanderen liggen aan en op het water. Ik onderzoek of en welke mogelijkheden er zijn om het maritieme en nautische verleden efficiënt toeristisch te ontsluiten en als troef uit te spelen. Bij de uitvoering van het strategisch plan

voor de bescherming tegen een duizendjarige storm onderzoek ik synergieën met strand- en waterrecreatie. Ik denk daarbij aan de heraanleg van dijken, de verbreding en verhoging van de stranden en de Vlaamse Baaien. Dankzij een geactualiseerd waterrecreatieplan bouw ik het toeristisch en recreatief potentieel van de waterwegen en de Kust uit. Ik koppel de uitvoering van het Sigmaplan voor de Vlaamse binnenwateren aan de mogelijkheden voor de ontwikkeling van het watertoerisme. Ik onderzoek de mogelijkheden van onbevaarbare waterwegen voor recreatief gebruik. Ik bekijk hoe recreatieve verbindingen tussen de kunststeden via het water kunnen versterkt en gepromoot worden.

De Beleidsnota Onroerend Erfgoed van Vlaams Minister-President Geert Bourgeois vermeldt:

De uitvoering van het vernieuwde Varenderfgoeddecreet start en geeft zo zuurstof aan het varenderfgoedbeleid

De vorige Vlaamse Regering bekrachtigde de wijziging van het decreet van 29 maart 2002 tot bescherming van het varend erfgoed op 9 mei 2014. Dit gewijzigde decreet kan pas in werking treden op een ogenblik dat nog bepaald moet worden in een uitvoeringsbesluit. Ik voorzie deze uitvoering in 2016. Omwille van de transparantie van de regelgeving is geopteerd voor een volledig nieuw uitvoeringsbesluit in plaats van een vernieuwing van het bestaande besluit. Dit heeft als voordeel dat het besluit beter leesbaar zal zijn en dus gemakkelijk toepasbaar.

Volgende vernieuwingen werk ik verder uit in het nieuwe uitvoeringsbesluit:

- *het expliciteren van de criteria voor opname in de vastgestelde inventaris van het varend erfgoed;*
- *het opstellen van een lijst van meldingsplichtige handelingen;*
- *het regelen van een toelatingsprocedure voor het buiten Vlaanderen brengen van beschermd varend erfgoed;*

- het uitwerken van een premieregeling voor periodieke onderhoudswerken aan het beschermd varend erfgoed;
- het vereenvoudigen van de procedure voor het bekomen van een beheerspremie voor ingrijpende werken aan het beschermd varend erfgoed.

Naast het inventariseren, beschermen en beheren van het varend erfgoed is ook de verdere ontsluiting ervan onontbeerlijk om ons rijke nautische verleden extra in de verf te zetten.

De **Beleidsnota Cultuur** van Vlaams Minister voor Cultuur Sven Gatz vermeldt:

Ik zal, in samenspraak met mijn collega-minister voor Onroerend Erfgoed, een samenwerking opzetten tussen FARO, die zich ontfermt over het roerend en immaterieel erfgoed, en Herita, die zich inzet voor het onroerend erfgoed. Op deze manier wil ik de Erfgoeddag en Open Monumentendag verbinden om, conform het Vlaams Regeerakkoord (p. 144), een maximale betrokkenheid van al het erfgoed in Vlaanderen (roerend, varend, immaterieel, onroerend) bij Open Monumentendag te garanderen.

Watererfgoed Vlaanderen evalueert bovenstaande verbintenissen van de Vlaamse beleidsmakers **zeer positief**.

Dat hoeft geen verwondering te wekken, want het is precies onze vereniging die op dergelijke engagementen heeft aangedrongen en de uitbouw van twee nieuwe musea kort voor de verkiezingen op beargumenteerde wijze heeft aangekaart in een overleg met toenmalig Erfgoedminister en huidige Minister-President Geert Bourgeois.

Het resultaat is dat **nooit eerder Vlaamse beleidsdocumenten zoveel aandacht aan watererfgoed hebben gegeven**. De bovenstaande verbintenissen moeten de start zijn voor een volledig herijkt scheepvaart-, haven- en ander watererfgoedbeleid, dat de **kommer en kwel en verzuring van de voorbije decennia afsluit en de volle potentie van het watererfgoed uitspeelt als troef voor heel Vlaanderen**.

ONZE CONCRETE VOORSTELLEN VOOR 2014-2019

Volledig in lijn met het nieuwe Vlaamse Regeerakkoord en ter ondersteuning van de effectieve uitvoering ervan bepleiten wij met aandrang het volgende:

- **Prioriteit en voortvarendheid** – Onze allerbelangrijkste eis is het watererfgoed te behandelen met prioriteit en de hand aan de ploeg te slaan NU DADELIGK , en natuurlijk niet pas in 2018 of 2019. We verwachten van de verantwoordelijke Ministers dus zeer snel nagels met koppen.
- **Inhoudelijke concept- en scenariostudie voor de maritieme musea van Antwerpen en Oostende** – Om de haalbaarheid en het succes te verzekeren van de geplande maritieme musea in Antwerpen en Oostende, is het eerst en vooral noodzakelijk een thematische conceptstudie uit te voeren, welke ingaat op het potentieel en de inhoudelijke focus van deze instellingen, en op de taakverdeling tussen beide, zodat geen steriele en vertragende concurrentie ontstaat. Dergelijke thematische studie moet ruimtelijke en architecturale keuzes voorafgaan. Omdat wij expertise bezitten en draagvlak kunnen genereren, willen wij in deze oefening een actieve inhoudelijke rol spelen.
- **Businessplan voor de maritieme musea in Antwerpen en Oostende** – Wij geloven dat maritieme musea economisch zinvolle en renderende investeringen kunnen zijn. Wij stellen voor dat wordt onderzocht hoe de bouw van de museumcasco's via een op maat gemaakte PPS-formule kan worden opgelegd als last voor commerciële gebiedsontwikkelaars. Wij stellen ook voor dat massa-entertainment wordt ingepast, zodat een breed publiek wordt bereikt.

- **Snelle uitvoering van het Varend(er)goeddecreet** – Zoals het Regeerakkoord in het vooruitzicht stelt, moet het verbeterde Varend(er)goeddecreet snel in uitvoering worden gesteld. Dit vergt o.m. een snel regeringsbesluit tot algemene vrijstelling van historische schepen van alle scheepvaart- en havenrechten en vergelijkbare heffingen. Verdere verbeteringen van het Varend(er)goeddecreet moeten bespreekbaar zijn.
- **Vertegenwoordiging van Water(er)goed Vlaanderen in de Vlaamse Commissie Varend(er)goed** – Wij hebben namens Water(er)goed Vlaanderen een expert voorgesteld als lid van de nieuw samen te stellen Vlaamse Commissie Varend(er)goed. Als meest representatieve water(er)goedorganisatie van Vlaanderen vinden we het vanzelfsprekend in die commissie vertegenwoordigd te zijn.
- **Identificatie en ondersteuning van speerpuntprojecten** – Om paniekbeleid zoals i.v.m. de Congoboot Charlesville te vermijden vragen we dat de Vlaamse Regering in overleg met ons en onze leden een aantal individuele speerpuntprojecten in de water(er)goedsector identificeert en ondersteunt. Ondersteuning van restauratie- en replicaprojecten van strategisch belang moet hierbij in beeld komen.
- **Water(er)goedcomponent van haven- en scheepvaartpromotie** – Omdat onze havens een schitterende historische traditie hebben en omdat water(er)goed de brede bevolking positief aanspreekt, vragen wij actief betrokken te worden in initiatieven die de Vlaamse Regering en de havenbesturen nemen om het maatschappelijk draagvlak van havenactiviteiten te ondersteunen.

- **Budgettaire inhaalbeweging** – Hoewel wij zeker begrip hebben voor de door de Vlaamse Regering aangekondigde besparingsmaatregelen in de erfgoed- en cultuurwereld, vragen wij, geheel in lijn met het Regeerakkoord, een budgettaire inhaaloperatie ten gunste van de gehele watererfgoedsector (Varenderfgoeddecreet, restauratieprojecten, replicaprojecten, museaprojecten, cultuurprojecten, watertoerisme, ondersteuning van het middenveld,...). Als de besparingslogica voor één sector *niet* opgaat, is het voor de onze, die decennia schromelijk miskend en misdeeld is geweest, met dramatisch en onherroepelijk verlies van erfgoedwaarden en gemiste economische opportuniteiten als gevolg.
- **Structurele ondersteuning van het middenveld** – Wij blijven hameren op de dringende noodzaak om Watererfgoed Vlaanderen als representatieve middenveldorganisatie, minimaal, maar toch structureel, te ondersteunen. Op enkele jaren tijd hebben wij bewezen voor de overheid een zeer nuttige en deskundige gesprekspartner te zijn, onze leden sterk te ondersteunen en watergerelateerd Vlaanderen bekend te maken in het buitenland. Het huidige gebrek aan enige steun is een schreeuwende discriminatie. Tegenover steun willen wij natuurlijk ook engagementen aangaan. Met het oog op optimale beleidsintegratie zou Watererfgoed Vlaanderen bijv. in staat moeten worden gesteld een actieve ondersteuning te geven aan FARO en Herita, die inzake scheepvaart-, haven- en ander watererfgoed minder affiniteit, draagvlak en expertise bezitten. Als koepel van meer dan 100 gespecialiseerde organisaties is Watererfgoed Vlaanderen veel te groot geworden om te blijven fungeren als pure vrijwilligersorganisatie.
- **Jeugdcampagne** – Het is dringend nodig dat de watererfgoedsector aansluiting vindt bij de jeugd: scholen, hogescholen, universiteiten, jeugdbewegingen. Wij vragen dat de Vlaamse Regering ons steunt om een project op touw te zetten om de jonge generatie aan te spreken. Dit is letterlijk een investering in de toekomst, en bouwt meteen aan het vitale draagvlak voor de komende museumprojecten, verzekert het toekomstig beheer van varend erfgoed en de continuïteit van het verenigingsleven.

Doorbraak dankzij onze internationale maritieme museumstudie

Watererfgoed Vlaanderen publiceerde m.m.v. Pandora Publishers een grondige en schitterend geïllustreerde studie over recente trends inzake maritieme musea, die tien alternatieve scenario's voor Antwerpen beschrijft en ook ingaat op de mogelijkheden in Oostende.

Je kan deze studie bestellen via www.watererfgoed.be.

STEUN EN VERSPREID DIT MANIFEST

Dit manifest is voorgesteld tijdens de Tweede Grote Maritieme Museumavond in de ING Bank te Antwerpen op 5 november 2014, die door ING Bank werd gesteund.

Watererfgoed Vlaanderen vraagt je dit manifest mee te verspreiden bij alle beleidsmakers.

Samen zijn we sterk en de aanhouder wint !

Het manifest staat ook op www.watererfgoed.be.

WATERERFGOED VLAANDEREN, JOUW SPREEKBUIS

Onze leden

- *Stad Aarschot*
- *Amandine Museum Den Ijslander*
- *Antwerpse Scheepvaartvereniging*
- *Archonaut*
- *Baden-Powell Zeescouts Antwerpen*
- *Behoudsvereniging Bebakeningschip Doel*
- *Belgian Ships Archive*
- *Belgica Genootschap*
- *Belgische Marine Schilders*
- *Belgische Zeevaartbond /
Ligue Maritime Belge*
- *District Berendrecht-Zandvliet-Lillo*
- *Stichting ms Bernisse*
- *Beroepsvereniging van Loodsen*
- *Gemeente Beveren*
- *Gemeente Blankenberge*
- *Botel Ophoven*
- *BrilliAnt*
- *De Crangon*
- *Stad Dilsen-Stokkem*
- *European Sea Ports Organisation*
- *Feport*
- *Flandria Vlaamse Maritieme Onderneming*
- *Gaarkeuken 110*
- *Stad Gent*
- *De Gentse Barge*
- *Gents OpleidingsCentrum voor Ambachten
(GOCA)*
- *GolfslagAdvies en Projecten Historisch
Water*
- *Havencentrum Lillo*
- *Historische Vaartuigen Astene*
- *Jachthaven Antwerpen*
- *Jachthaven Willemdok*
- *Kon. Belgisch Zeemanscollege*
- *Kon. Belgische Redersvereniging*
- *Kon. Belgische Watersport-vereniging
S.R.N.A.*
- *Kon. Liberty Yachtclub*
- *Kon. Vereniging voor Natuur- en
Stedenschoon (KVNS)*
- *Gemeente Kruibeke*
- *Kruitmagazijn Lillo L'Embarcadère*
- *Het Landshuis Lillo*
- *Leie Omgeving Beschermen*
- *Lillo Krabbevanger*
- *Maritiem en Logistiek Erfgoed*
- *Mercatorkring*
- *Mercy Ships*
- *Milant Military Heritage Antwerp*
- *Militaire Antwerpse Watersportvereniging
Brabo*
- *MAS Museum aan de Stroom*
- *The Mission to Seafarers*
- *Museum van Deinze en de Leiestreek*
- *Museum Eugeen Van Mieghem*
- *Molenforum Vlaanderen*
- *Nat. Museum en Archief Douane
en Accijnzen*
- *NAVIGO Nat. Visserijmuseum
Oostduinkerke*
- *Nautiv Vereniging van Vlaamse Nautische
Bedrijven*
- *De Nele - Oostende Sailing Vessels*
- *The New Belgica*
- *Stad Nieuwpoort*

HELP HET VLAAMSE SCHEEPVAART-, HAVEN- EN WATERERFGOED VOORUIT EN WORD LID

Ontdek Watererfgoed Vlaanderen op www.watererfgoed.be en schrijf je daar in voor de gratis maandelijkse nieuwsbrief *Getijden*, met nieuws over de koepel en zijn leden en de Vlaamse Watererfgoedkalender. Kriebelt het water, wil je lid worden of meewerken of heb je eigen voorstellen of ideeën, stuur ons een mailtje via secr@watererfgoed.be.

- *Oostendse Oosteroever*
  - *OpenZuidOpen*
  - *Op Stoapel*
  - *Pandora Publishers*
  - *Poldermuseum Lillo*
  - *Promotie Binnenvaart Vlaanderen*
  - *Red Star Line Museum*
  - *Regatta Meulestede*
  - *Revos*
  - *Rijn- en Binnenvaartmuseum Antwerpen*
  - *Rodimo*
  - *Royal Yacht Club van België*
  - *Ruimschoots*
  - *Sail Training Association Belgium*
  - *Save Askoy II*
  - *Scheepsmakelaardij Goliath Gent*
  - *Scheepsmodelbouwclub Antwerpen*
  - *Scheepvaartmuseum Baasrode*
  - *School voor Scheepsbouwmodelbouw*
  - *De Scute*
  - *SeaSens*
  - *Shantykoor Jakl*
  - *Shipyard Lowyck*
  - *Sincfala Museum van de Zwinstreek*
  - *De Steenschuit*
  - *Toerisme Rupelstreek*
  - *Tolhuis Lillo Wynex*
  - *De Trotter*
  - *Turninum - Volksmuseum Deurne*
  - *Viking Genootschap - ESONORM*
  - *VKLW 1ste FOS Sea Scouts Lange Wapper*
  - *Vlaamse Pleziervaart Federatie*
  - *Vlaamse Vereniging Aloha-Astrid Vrienden*
  - *De Vloot*
  - *Vrienden van het Nationaal Scheepvaartmuseum*
  - *Vrienden van de Red Star Line*
  - *Vrienden van de Vlaamse Veren*
  - *Vriendenkring Noordzee-aquarium Oostende*
  - *VVW-Recrea*
  - *WaterkAnt*
  - *Werkvormm*
  - *Wondelgemse Wandelvogels*
  - *Yachtclub Scaldis*
  - *Zeehaven Brugge*
  - *Zeilschip Mercator*
  - *Zuiderpershuis*
  - *Stichting Zeeuwse klipper Avontuur*
  - *'t Zwin Rechteroever Damme*
- ... en talrijke particuliere watererfgoedliefhebbers

WATERERFGOED VLAANDEREN

een zee van tradities

Watererfgoed Vlaanderen verenigt en verdedigt al het nat en droog watererfgoed in Vlaanderen (meer dan 100 organisaties actief rond historische schepen, scheepvaart- en havenmusea, watermonumenten, watertradities, -kunst en -cultuur, toeristische en commerciële dienstverleners i.v.m. watererfgoed, experts, onderzoekers en liefhebbers). De koepel ijvert voor het behoud en de valorisatie van alle watererfgoed in Vlaanderen, voor de versterking van het waterbewustzijn van de Vlaming en voor de internationale uitstraling van Vlaanderen als baken van scheepvaart-, haven- en watercultuur.

vzw WATERERFGOED VLAANDEREN

Emiel Banningstraat 25, B-2000 Antwerpen,
www.watererfgoed.be | secr@watererfgoed.be | +32 3 216 92 26

© afbeeldingen: Amandine Museum, Australian Maritime Museum, C. en G. Lacaud, Eric Van Hooydonk, Eugeen van Mieghem Museum, Gemeentelijk Havenbedrijf Antwerpen, Historic Dockyard Portsmouth, Mia De Wilde, Navigo, Save Askoy II, Stad Brugge, Titanic Belfast.

v.u.: Eric Van Hooydonk, Emiel Banningstraat 25, 2000 Antwerpen | niet op de openbare weg werpen